

Delphi

Statligt stöd till Covid-19-drabbade företag – vilka möjligheter finns?

Elisabeth Eklund / Partner / Advokat & **Madeleine Kristoferson** / Associate

Statligt stöd till Covid-19-drabbade företag – vilka möjligheter finns?

Elisabeth Eklund / Partner / Advokat & Madeleine Kristoferson / Associate

Coronaviruset (Covid-19) sprider sig likt en löpeld över världen. Vi vet redan idag att det inte bara påverkar människors hälsa utan att det även har infekterat världsekonomin. Möjligheterna att resa begränsas, stora evenemang ställs in, och restauranger och butiker stänger i delar av Europa. En fråga som har uppstått är vilka möjligheter staten och kommuner har att gå in och ge stöd till de företag eller sektorer som har drabbats extra hårt som en konsekvens av pandemin.

EU:s statsstödsregler ställer upp strikta krav på när det offentliga kan stödja företag ekonomiskt. Detta är ett viktigt element i att upprätthålla fri konkurrens inom EU. Det finns dock stora möjligheter att ge stöd så länge reglerna följs.

I dagarna har regeringen presenterat ett förslag om åtgärder för att understödja företag som har drabbats ekonomiskt och Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har meddelat att EU kommer att skapa en Covid-19-investeringsfond som ska uppgå till 37 miljarder euro. Den 12 mars 2020 godkände kommissionen även på rekordtid det första Covid-19 relaterade stödet – vilket gäller för att hindra spridning i Danmark. Riksbanken kommer att låna ut 500 miljarder kronor för att stimulera bankernas vidareutlåning till företag verksamma i Sverige. Dessa åtgärder

presenteras nedan efter en inledande beskrivning om vad som utgör statsstöd.

Varför kan EU:s statsstödsregler sätta stopp för vilka stöd som ges?

Enligt EU-rätten gäller ett generellt förbud mot statligt stöd och detta regelverk övervakas av EU-kommissionen. Begreppet statsstöd är brett och omfattar många olika åtgärder. Det är fråga om stöd när en förmån direkt eller indirekt beviljas genom offentliga medel, åtgärden innebär att vissa företag eller viss produktion gynnas och detta snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen samt handeln mellan EU:s medlemsstater kan påverkas. Stöd är otillåtet om inga undantagsregler är tillämpliga.

Det är inte bara direkta monetära bidrag som kan utgöra statsstöd utan förbudet träffar även andra åtgärder som gynnar vissa företag ekonomiskt t.ex. försäljningar under marknadspris, hyresnedsättningar, lån på förmånliga villkor, garantier och borgensåtaganden utan marknadsmässig borgensavgift. Ett företag som har mottagit ett otillåtet statsstöd måste betala tillbaka stödbeloppet jämte ränta räknat från den dag då stödet stod till stödmottagarens förfogande, vilket kan uppgå till omfattande belopp. Notan för att motta ett otillåtet statsstöd kan således bli mycket hög. En viktig del i

regelverk är även att allt stöd måste godkännas i förväg av kommissionen. Medlemsstaterna får därmed inte införa stödåtgärder förrän kommissionen har granskat och godkänt åtgärden.

Möjligheter att ge statsstöd – undantag från förbudet

Av EU-fördraget framgår att statligt stöd i vissa fall är eller kan vara förenligt med den inre marknaden och i så fall tillåtet. Stödåtgärder kan vara tillåtna om det exempelvis är fråga om stöd av mindre betydelse eller om nyttan med stödet bedöms större än skadan på konkurrensen. Det finns även en rad olika undantagsregler i förordningar m.m. utfärdade av kommissionen.

Det finns vidare en möjlighet att ge stöd för att avhjälpa skador som har orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser. Detta är en bestämmelse som i praxis primärt har använts vid faktiska naturkatastrofer men i dagarna har Kommissionen godkänt stöd till danska eventarrangörer med hänvisning till denna bestämmelse.

Ett annat exempel är möjligheten att ge stöd i form av så kallat undsättnings- eller omstruktureringsstöd till företag i svårigheter. Ett företag anses vara i svårigheter om det i avsaknad av ett statligt ingripande nästan är säkert att företaget kommer att lägga ner sin verksamhet på kort eller medellång sikt. För att undsättnings- eller omstruktureringsstöd ska komma ifråga krävs även att stödet bidrar till ett mål av gemensamt intresse. Det kan vara fallet om det finns risk för avbrott i viktiga tjänsteleveranser som är svåra att ersätta och där det skulle vara svårt för en konkurrent att fylla den tidigare leverantörens plats (t.ex. en nationell infrastrukturleverantör) eller om det kan uppstå negativa effekter på grund utav att ett företag med en viktig systembetingad roll (t.ex. i egenskap av leverantör av en viktig insatsvara) i en viss region eller sektor lämnar marknaden. Sammanfattningsvis ska en rad kriterier vara uppfyllda för att en stödåtgärd ska godkännas.

Stöd får som huvudregel inte ges till företag i ekonomiska svårigheter (t.ex. att aktiekapitalet är

förbrukat till hälften eller att företaget kan antas vara på obestånd). Utöver detta finns det även sektorsspecifika regler om statligt stöd som rör t.ex. flygplatser, transportsektorn, regionala stöd, miljöstöd, infrastrukturstöd m.m.

Regeringens åtgärder angående statlig subvention för korttidsarbete

År 2014 införde Sverige ett system för statligt subventionerat korttidsarbete. Regleringen ska kunna tillämpas vid synnerligen djupa lågkonjunkturer, eller när en sådan är nära förestående, och syftar till att bevara arbetstillfällen hos företag som möter en vikande efterfrågan genom att anställda tillfälligt går ned i arbetstid men bara förlorar en mindre del av lönen.

I ett nytt lagförslag om stöd vid korttidsarbete, som överlämnades till lagrådet den 4 mars 2020, föreslås att systemet utökas så att stöd under begränsade perioder ska kunna ges till enskilda arbetsgivare som drabbats av tillfälliga och allvarliga ekonomiska svårigheter som inte rimligen hade kunnat förutses eller undvikas genom andra tillgängliga åtgärder. Det nya stödssystemet kommer innebära att en arbetsgivare även kan beviljas stöd med hänsyn till förhållandena hos den enskilda arbetsgivaren. Enligt lagrådsremissen ska ändringarna träda i kraft den 1 augusti 2020.

Den 11 mars presenterade dock regeringen, Centerpartiet och Liberalerna ett förslag på extra ändringsbudget enligt vilken regler om korttidsarbete ska träda i kraft redan den 1 maj 2020. Anledningen bakom förslaget är att understödja företag som har drabbats av ekonomiska svårigheter som en följd av Covid-19-pandemin. 2014 års stödordning notifierades till Europeiska kommissionen i enlighet med det EU-rättsliga regelverket och godkändes. Kommissionen konstaterade att stödordningen inte utgjorde statligt stöd i EU-rättslig mening eftersom den inte var selektiv, dvs. stödordningen gynnade inte vissa företag eller viss produktion. Regeringens bedömning är att inte heller den utökade stödordningen omfattas av förbudet mot statligt stöd.

Nyligen lanserade förslag från regeringen med anledning av Covid-19

Vidare föreslår regeringen att företag ska ges anstånd med att betala in arbetsgivaravgifter och anställdas preliminärskatt i upp till ett år, under förutsättning att det rör sig om skatter och avgifter för högst två månader.

Riksbanken lånar ut upp till 500 miljarder till företag via bankerna

Den 13 mars 2020 meddelade Riksbanken att, för att undvika att företag går omkull som en konsekvens av spridningen av Covid-19, har Riksbankens direktion beslutat att låna ut 500 miljarder kronor till företag via bankerna. Riksbanken erbjuder bankerna upp till 500 miljarder i lån mot säkerhet för att stimulera bankernas vidareutlåning till icke-finansiella företag verksamma i Sverige. Lånen ges till en rörlig ränta motsvarande Riksbankens reporänta, för närvarande 0 procent, och löper under 2 år. Beslutet fattades vid ett extrainsatt penningpolitiskt möte och målet är att upprätthålla kreditförsörjningen till svenska företag. På detta sätt bidrar Riksbanken, tillsammans med andra myndigheter, till att begränsa effekterna av Covid-19-pandemin. Vidare meddelades att Riksbanken är beredd att vidta ytterligare åtgärder och tillföra den likviditet som behövs.

Regeringen presenterar krispaket för svenska företag och jobb

Vid en presskonferens den 16 mars 2020 presenterade regeringen förslag på ytterligare åtgärder för att mildra de ekonomiska effekterna av Covid-19-pandemin. Nedanstående förslag är ett samarbete mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna:

- Ett system för korttidspermittering ska införas. Konstruktionen liknar korttidsarbete, men subventionsgraden utökas kraftigt. Enligt förslaget om korttidspermittering ska staten ta tre fjärdedelar av kostnaden för att personalen går ned i lön. Förslaget innebär att arbetsgivarens lönekostnader kan minska med hälften samtidigt som arbetstagaren får ut över 90 procent av lönen. Systemet föreslås träda ikraft den 7 april, men ska

tillämpas redan från och med den 16 mars. Det kommer att gälla under hela 2020.

- Staten ska tillfälligt ta över arbetsgivarnas sjuklönekostnad under april och maj. Egenföretagare ersätts genom en schabloniserad sjukpenning för dag 1-14.
- Nytt förslag om anstånd med betalning av skatter och avgifter – vilket ersätter regeringens tidigare förslag. Företag ska kunna få anstånd med betalning av arbetsgivaravgifter, preliminärskatt på lön och mervärdesskatt som redovisas månadsvis eller kvartalsvis. Anstånd får beviljas för maximalt ett år och får omfatta tre månaders skattebetalningar. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 7 april 2020, men ska kunna tillämpas retroaktivt från 1 januari 2020. Det innebär att företag som har betalat in skatt på sitt skattekonto för januari till mars 2020 kan få skatten återbetald från Skatteverket. Endast företag som inte missköter sin ekonomi, eller på annat sätt är oseriösa, kommer att beviljas anstånd. Anstånd får inte heller beviljas företag som har större skatteskulder.

Kommissionens planerade åtgärder

Vid en presskonferens den 10 mars annonserade kommissionen ordförande Ursula Von der Leyen flera åtgärder som kommissionen kommer att genomföra för att motverka de ekonomiska konsekvenserna av Covid-19. Von der Leyen uttalade bland annat att kommissionen kommer att se till att statsstöd kan ges till de företag som är i behov av det och att den flexibilitet som EU-rätten medger utnyttjas.

Von der Leyen förklarade att Kommissionen ska återkomma med konkreta förslag inför Eurogroup (som består av finansministrarna för de länder som har antagit euro som valuta) måndagen den 16 mars och Kommissionen avser att klargöra vilka regler som gäller för EU:s medlemsstater inom kort. Vidare planerar Kommissionen att upprätta en Covid-19-investeringsfond på 25 miljarder euro, den 13 mars 2020 meddelade Kommissionen att denna siffra ökas till 37 miljarder euro, från vilken stöd ska riktas mot

hälso- och sjukvården, små och medelstora företag, arbetsmarknaden samt andra utsatta delar av ekonomin.

Det första Covid-19 stödet godkänt av Kommissionen – danskt stöd till eventarrangörer för att förhindra smittspridning

Kommissionen godkände den 12 mars 2020 ett danskt stödprogram avseende 91 miljoner DKR (12 miljoner euro) för att kompensera eventarrangörer för den skada som har lidits på grund av att stora evenemang med mer än 1 000 deltagare eller event riktade till riskgrupper, såsom äldre eller utsatta personer, har ställts in på grund utav Covid-19-utbrottet. Stödet innebär att arrangörer har rätt att få ersättning för de förluster som har lidits till följd av avbokningar eller uppskjutande av event, för vilka biljetter redan har sålts.

Detta är den första och hittills enda statliga stödåtgärd som en medlemsstat har anmält till kommissionen i samband med Covid-19-utbrottet. Kommissionen godkände systemet enligt EU:s regler för statligt stöd inom 24 timmar efter det att anmälan från Danmark hade mottagits. Detta kommer sannolikt bli en i raden av många stödåtgärder från medlemsstaternas sida.

Hur kan Delphi bistå?

Advokatfirman Delphi bistår både offentliga och privata aktörer vid statsstödsrättsliga bedömningar. Ur ett riskperspektiv är det viktigt att tillförsäkra sig att ett eventuellt stöd är förenligt med EU:s statsstödsregler både för givare och mottagare. Om du har frågor kring statsstöd är du välkommen att kontakta någon av våra experter på området som håller sig kontinuerligt uppdaterade på utvecklingen.

Kontakt:

Elisabeth Eklund / Partner / Advokat
elisabeth.eklund@delphi.se

Madeleine Kristoferson / Associate
madeleine.kristoferson@delphi.se